

1. AZ ELŐADÁS MOTTÓJA

Szent-Györgyi Albert: A természet hatalmas, az ember parányi. Ezért aztán az ember léte attól függ, hogy milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel.

1. A KÖRNYEZETVÉDELEM ALKOTMÁNYOS ALAPJAI I.

Magyarország Alaptörvénye

P) cikk (1) bekezdés: A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a **nemzet közös örökségét** képezik, amelynek védelme, fenntartása és a **jövő nemzedékek számára való megőrzése** az állam és mindenki kötelessége.

XX. cikk (1) bekezdés: Mindenkinek jog van a testi és lelki egészséghez.

XX. Cikk (2) bekezdés: Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország:

- a **genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal,**
- **az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával,**
- a **környezet védelmének biztosításával** segíti elő.

1. A KÖRNYEZETVÉDELEM ALKOTMÁNYOS ALAPJAI II.

Magyarország Alaptörvénye

XXI. cikk (1) bekezdés: Magyarország elismeri és **érvényesíti** mindenki jogát az egészséges környezethez.

XXI. Cikk (2) bekezdés: Aki a környezetben kárt okoz, **köteles azt – törvényben meghatározottak szerint – helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.**
(szennyező fizet elve)

XXI. Cikk (3) bekezdés: Elhelyezés céljából tilos Magyarország területére szennyező hulladékot behozni.

[A veszélyes hulladékok országhatárokat átlépő szállításának ellenőrzéséről és ártalmatlanításáról szóló Bázeli egyezmény, 93/98/EGK határozat, 101/1996. (VII. 16.) Korm. rendelet]

1. A KÖRNYEZETÉRT VALÓ FELELŐSSÉG

A környezetért való jogi felelősség:

A környezetért való felelősség **nemcsak jogi, hanem erkölcsi, etikai kérdés** is, amelyet Konrad Lorenz szemléletesen foglalt össze a „Civilizált emberiség nyolc halálos bűne” című munkájában.

A környezetért való jogi felelősség körében sajátos jellemző vonás, hogy:

- a környezetvédelmi tárgyú jogellenes cselekmények körében **rendkívül nagy a látencia** (nagyjából minden tizedik cselekmény kerül felszínre), és
- a jogellenes cselekmények elszenvedője a legtöbb esetben egy élőlény, egy életközösség, vagy a természeti, illetve épített környezet egy része, amely **önállóan nem képes a jogai védelmére**.

Ez megnöveli a környezetvédelmi jogi felelősség körében tevékenykedők szerepét és felelősségét.

2. AZ ÜGYÉSZSÉG FELADAT- ÉS HATÁSKÖRE A KÖRNYEZET- ÉS A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Az ügyészség Alaptörvényben meghatározott feladata **az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítése mellett a törvényesség megtartásában való közreműködés.** Az Alaptörvény 29. cikke első bekezdésének második mondata szerint az ügyészség üldözi a bűncselekményeket, fellép más jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szemben, valamint elősegíti a jogellenes cselekmények megelőzését.

A környezetvédelmi ügyészi tevékenység alapját **büntetőjogi, közigazgatási jogi és polgári jogi szabályok** alkotják.

A környezetvédelem érdekeinek védelmében való ügyészi közreműködés elsődleges célja, hogy a rendelkezésre álló jogszabályi lehetőségekkel élve **minél hatékonyabban lépjen fel a környezetet károsító és veszélyeztető környezethasználókkal szemben.**

2. AZ ÜGYÉSZSÉG FELADAT-ÉS HATÁSKÖRE A KÖRNYEZET-ÉS A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.) és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) rendelkezései **három szakterületen ruházzák fel az ügyészt intézkedési lehetőséggel**. A Kvt. 109. §-ának és a Tvt. 60. §-ának rendelkezései szerint:

a) az ügyészség a büntetőeljárás törvényben meghatározottak szerint jár el a környezeti elemek illetve a természeti területek és értékek a Büntető Törvénykönyvben tilalmazott módon való megsértése esetén (**büntetőjogi tevékenység**);

b) az ügyész is jogosult keresetet indítani: környezeti veszélyeztetés, illetve természeti érték, terület, valamint védett természeti terület veszélyeztetése, károsítása esetén a tevékenységtől való eltiltás, illetőleg a tevékenységgel okozott kár megtérítése iránt (**magánjogi tevékenység**);

c) az ügyészség az irányadó jogszabályok szerint közreműködik a környezetvédelmi, illetve természetvédelmi hatóságok eljárásai és döntései törvényességének biztosításában, (**közigazgatási jogi tevékenység**).

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

**A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 60.
§ (3)**

Az ügyész szerepe a természetvédelemben

60. § (3) Az ügyészség az irányadó jogszabályok szerint közreműködik a természetvédelmi hatóságok eljárásai és döntései törvényességének biztosításában.

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

**Közigazgatási jogi tevékenység: hatósági eljárás
kezdeményezés:**

A természetvédelem érdekeinek érvényesítése **a legszélesebb körben a közigazgatási szervek intézkedéseivel valósulhat meg**, Az ügyész eljárási jogosultságát meghatározó jogszabályhelyek az ügyészség közérdekvédelmi szakterülete közigazgatási törvényességi ellenőrzési részének is adnak fellépési lehetőséget.

Az Ütv. 5. § (1) bekezdése alapján az ügyész a tudomására jutott jogsértés vagy jogszabálysértő mulasztás miatt jogszabályban megállapított feltételek fennállása esetén – többek között - **hatósági eljárást kezdeményez**. A hatósági eljárás kezdeményezésével általában **súlyos vagy azonnali intézkedést igénylő** esetekben élünk, elsősorban a fennálló veszélyhelyzet elhárítása, a károsítás elkerülése, illetve felszámolása érdekében.

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Hatósági eljárás kezdeményezés: védett állatok károsítása

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Hatósági eljárás kezdeményezés: védett állatok károsítása

Egy megyei főügyészség hatósági eljárást kezdeményezett olyan magyar és olasz vadászok ellen, akik a település külterületén a vadászati és a természetvédelmi szabályokat egyaránt megszegve tiltott időszakban nagyszámú védett madarat lőttek le. Az ügyben az illetékes kormányhivatal vadvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárást kezdeményezett a vadászokkal szemben.

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Hatósági eljárás kezdeményezés: védett növények károsítása

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Hatósági eljárás kezdeményezés: védett növények károsítása

Egy megyei főügyészség hatósági eljárást kezdeményezett olyan engedély nélküli szarvasgombagyűjtők ellen, akik a védett területen gombakereső kutyák segítségével több mint 5 kg szarvasgombát gyűjtöttek össze úgy, hogy közben nagyszámú védett orchideát (fehér madársisak) tapostak le, illetve irtottak ki. Az ügyben az illetékes kormányhivatal természetvédelmi hatósági eljárást kezdeményezett a természetkárosító személyekkel szemben.

3. A 8/2017. (IV.18.) AB HATÁROZAT I.

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (Ávt.) 43. § (1)-(4) bekezdésének alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből és a XVIII. Cikk (6) bekezdéséből, a jogbiztonság elvéből, valamint a kétszeres eljárás alá vonás és büntetés tilalmából eredő alkotmányos követelmény, hogy ha **állatkínzás vétsége vagy büntette miatt büntetőjogi felelősség megállapításának van helye**, vagy a büntetőjogi felelősség kérdésében már jogerős marasztaló döntés született, akkor ugyanazon tényállás alapján indult állatvédelmi eljárásban, **ugyanazon jogellenes cselekmény miatt állatvédelmi bírság kiszabására ugyanazon személlyel szemben nem kerülhet sor.**

2. Az AB az **Ávt. 43. § (1)-(4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére** irányuló bírói kezdeményezést – az Alaptörvény XVIII. Cikk (6) bekezdése tekintetében – **elutasítja.**

3. Az AB a bírói kezdeményezést egyebekben visszautasította.

3. A 8/2017. (IV.18.) AB HATÁROZAT II.

A ne bis in idem elvének értékelése:

A ne bis in idem elvének értékelésével kapcsolatban a 8/2017. (IV. 18.) AB határozatában az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdését értékelve az AB megállapította, hogy a szóban forgó **alaptörvényi rendelkezés önmagában nem tiltja azt**, hogy valakivel szemben, ugyanazon jogellenes cselekménye miatt **több, más jogágba tartozó, eltérő funkciójú eljárást folytassanak le és ezek eredményeként jogkövetkezményt alkalmazzanak.**

Az AB értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdése tekintetében egy eljárás abban az esetben büntető jellegű, ha valamely természetes személy által megvalósított jogellenes cselekmény miatti felelősségre vonásra irányul, **amennyiben az alkalmazandó jogkövetkezmény büntetésnek minősül, azaz megtorló jellegű joghátrány.**

3. A NE BIS IDEM ELVE NEMZETKÖZI DOKUMENTUMOKBAN, AZ EUB ÉS AZ EJEB ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA

Az EUB és az EJEB ítélkezési gyakorlata:

Az Alkotmánybíróság a 8/2017. (IV. 18.) AB határozatának kialakítása során áttekintette az EUB és az EJEB ne bis in idem elvének értelmezésére vonatkozó gyakorlatát.

EUB: Európai Unió Bírósága (székhelye: Luxemburg)

EJEB: Emberi Jogok Európai Bírósága (székhelye: Strasbourg)

Ennek oka, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, amely az alapjogok érvényesülésének minimális mércéjeként fogadja el a nemzetközi szerződésekben foglalt és az ahhoz tartozó ítélkezési gyakorlatban kibontott jogvédelmi szintet.

3. A NE BIS IDEM ELVE NEMZETKÖZI DOKUMENTUMOKBAN, AZ EUB ÉS AZ EJEB ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA

Az EUB és az EJEB ítélkezési gyakorlatának összevetése:

EUB: Hans Akerberg Fransson ügy: két büntető jellegű szankció egymást követően nem szabható ki.

EJEB: A és B kontra Norvégia ügy: két büntető jellegű szankció bizonyos feltételek esetén kiszabható és az eljárások egységes egésznek tekintendők.

Nem véletlenül fogalmazta meg két alkotmánybíró a 8/2017. (IV. 18.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásában, hogy az EJEB az A és B kontra Norvégia ügyben nem csupán összefoglalta a tárgykörben folytatott eddigi megállapításait, hanem egyben **új irányt szabott** jogelv tartalmának.

Az EUB és az EJEB ítélkezési gyakorlata hatással van egymásra, a ne bis in idem elv értelmezése pedig még nem fejeződött be.

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA I.

A Szankció tv. célja:

A **2021. január 1-jén hatályba lépett** – 2017. évi CXXV. törvény (Szankció tv.) egyik alapvető célkitűzése volt, hogy – összhangban az Alkotmánybíróság 8/2017. (IV. 18.) AB határozatában rögzített követelményekkel – elkerülhetővé váljon az, hogy meghatározott személy által elkövetett valamely jogellenes cselekményt, két egyébként más jogágba tartozó, párhuzamos vagy egymást követő eljárás eredményeképpen **mindkét eljárásban azonos tartalmú – közigazgatási és büntetőjogi – szankcióval egyaránt sújtsanak.**

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA III.

Közigazgatási szankciók: [Szankció tv. 2. § (3)-(4) bekezdés]

Közigazgatási szabályszegés esetén a következő közigazgatási szankciók alkalmazhatók:

- a) figyelmeztetés,
- b) -
- c) közigazgatási bírság
- d) tevékenység végzésétől való eltiltás,
- e) elkobzás.

Törvény vagy eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott kormányrendelet további közigazgatási szankciókat állapíthat meg.

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA IV.

A büntető és a közigazgatási szankció viszonya:

A Szankció tv. – a 8/2017. (IV. 18.) AB határozatban rögzített követelményekkel összhangban a **büntetőjogi felelősségre vonás elsődlegességét** juttatja kifejezésre.

A Szankció tv. azonban arra is figyelemmel van, hogy azon jogellenes magatartások köre, amelyek közigazgatási szankciót vonhatnak maguk után, jóval szélesebb, mint a büntetőjogilag releváns bűncselekmények köre, ezért **a büntetőjogi felelősségre vonás kizártsága nem jelent automatikusan mentesítést a közigazgatási szankció alól.**

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA V.

A Szankció tv. alapján a közigazgatási Szabályszegések csoportosítása:

1. Kiemelt szankciók:

- közigazgatási bírság,
- tevékenység végzésétől való eltiltás.

2. Nem kiemelt szankciók:

- figyelmeztetés,
- elkobzás.

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA VI.

Büntetőjogi felelősségre vonás elsődlegessége büntetőjogilag is fenyegetett közigazgatási szabályszegés esetén:

1. A Szankció tv. értelmében (5/A.-5/B. §), ha a bíróság a jogsértő magatartást megvalósító természetes személyt ugyanazon tényállás alapján jogerős ügydöntő határozatában **elítelte** és vele szemben büntetést szabott ki (intézkedést alkalmazott), vagy arra hivatkozással, hogy a bűncselekményt nem a vádlott követte el, **felmentette**, a törvény hatálya alá tartozó szankciók közül: a közigazgatási bírság, és a tevékenység végzésétől való eltiltás (a továbbiakban együtt: **kiemelt szankció**) **vele szemben nem alkalmazható.**

2. Ezen túlmenően, ha a közigazgatási szankciót alkalmazó hatóság tudomására jut, hogy az eljárása alapjául szolgáló jogsértő magatartás miatt büntetőeljárás van folyamatban, és a közigazgatási szankció alkalmazása az előzőek szerint a büntetőeljárás kimenetelétől függ, az eljárását **a hatóság a büntetőeljárás befejezéséig felfüggeszti.**

4. MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

**A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 60.
§ (2)**

Az ügyész szerepe a természetvédelemben

60. § (2) Természeti érték, terület, valamint védett természeti terület veszélyeztetése, károsítása esetén az ügyész keresetet indíthat **a tevékenységtől való eltiltás, illetőleg a tevékenységgel okozott kár megtérítése** iránt.

4. MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Polgári kereset: védett állatok károsítása

4. MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Magánjogi tevékenység: kártérítés és eltiltás iránti kereset

Az ügyészi polgári keresetekre (eltiltás és kártérítés) példa:

- Egy megyei főügyészség keresetére a 105 db tiszavirágot engedély nélkül összegyűjtő és elpusztító alperest a bíróság ítéletében **eltiltotta** a védett állatok veszélyeztetésétől és károsításától, egyúttal 1.000.050.-Ft **kártérítés megfizetésére** kötelezte alperest.

4. MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Polgári kereset: védett állatok veszélyeztetése

4. MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Magánjogi tevékenység: eltiltás iránti kereset

Az ügyészi polgári keresetekre (eltiltás) példa:

Egy megyei főügyészség keresetére az ismeretlen személyektől vásárolt 32 db védett madarat (erdei pinty, tengelic, csicsörke, csíz, süvöltő, zöldike és meggyvágó) engedély nélkül az otthonában kalitkában tartó alperest a bíróság ítéletében eltiltotta a védett állatok engedély nélküli befogásától, tartásától, veszélyeztetésétől és károsításától.

5. JOGALKOTÁSI JAVASLAT

A Jövő Nemzedékek Érdekeinek Védelmét Ellátó Biztoshelyettes a környezeti felelősség érvényesítésével kapcsolatban jogalkotási javaslatot készített, amely érinti az ügyészség magán- és közigazgatási jogi tevékenységét is.

1. Az ügyészi keresetindításokhoz kapcsolódó polgári bírósági határozatok tükrében indokolt bővíteni az ügyész magánjogi keresetindítási lehetőségeit, amely a természetvédelemben jelenleg az eltiltás és a kártérítés iránti perekre korlátozódik. Indokolt lehet e kör bővítése.

2. A környezet- és természetvédelmi ügyészi tevékenység hatékonyságának megőrzése érdekében lényeges, hogy a környezet-és természetvédelmi hatóságok a közigazgatási szankciót, hatósági kötelezést, tartalmazó végleges döntéseiket folyamatosan küldjék meg az illetékes ügyészség részére.

5. AZ ÜGYÉSZ BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉGE A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

**A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 60.
§ (1)**

Az ügyész szerepe a természetvédelemben

Az ügyészség a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározottak szerint jár el a természeti területek, értékek, különösen a védett természeti területek és értékek a Büntető Törvénykönyvben tilalmazott módon való megsértése esetén.

5. KÖRNYEZETVÉDELMI BŰNCSELEKMÉNYEK

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény XXIII. fejezet

A környezet-és a természet elleni bűncselekmények:

1. Környezetkárosítás - 241. §
- 2. Természetkárosítás – 242-243. §**
3. Állatkínzás - 244. §
- 4. Orvvadászat - 245. §**
5. Orvhalászat - 246. §
6. Tiltott állatviadal szervezése - 247. §
7. A hulladékgazdálkodás rendjének megsértése - 248. §
8. Ózonréteget lebontó anyaggal visszaélés - 249. §
9. Radioaktív anyaggal való visszaélés - 250. §
10. Nukleáris létesítmény üzemeltetésével visszaélés - 251. §
11. Atomenergia alkalmazásával visszaélés - 252. §

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE

Btk. 242. § (1) Aki

a) **fokozottan védett** élő szervezet egyedét,

b) **védett** élő szervezet vagy az Európai Unióban természetvédelmi szempontból jelentős növény- vagy állatfaj egyedét, feltéve, hogy azok külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legalacsonyabb értéket,

/13/2001. (V. 9.) KöM rendelet/

c) **a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló EK tanácsi rendelet**

A és B melléklete hatálya alá tartozó élő szervezet egyedét jogellenesen megszerzi, tartja, forgalomba hozza, az ország területére behozza, onnan kiviszi, azon átszállítja, azzal kereskedik, illetve azt károsítja vagy elpusztítja, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

/338/97/EK tanácsi rendelet/

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE II.

Btk. 242. § (2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás az **élő szervezet egyedeinek olyan mértékű pusztulását okozza,**

a) hogy az (1) bekezdés a) vagy b) pontja esetében az elpusztított élő szervezet egyedeinek külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legmagasabb érték kétszeresét,
b) amely az (1) bekezdés c) pontja esetében az élő szervezet állományának fennmaradását veszélyezteti.

(2a) A (2) bekezdés szerint büntetendő, aki a természetkárosítást **méreg** alkalmazásával vagy az állat elpusztítására alkalmas **csalétek** kihelyezésével, **több állat** életét veszélyeztetve követi el. /2021. évi CXXVIII. törvény 2022. január 1./

Btk. 253/A. § **E fejezet alkalmazásában a méreg** olyan veszélyes anyag vagy keverék, amely toxikológiai tulajdonságai alapján a belégzése, lenyelése vagy a bőrön át történő felszívódása esetén az állat életét veszélyezteti, illetve az állat különös szenvedését vagy maradandó egészségkárosodását idézheti elő.

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE III.

Btk. 242. § (3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt **gondatlanságból** követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3a) Aki a (2) vagy a (2a) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló **előkészületet** követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

/2021. évi CXXVIII. törvény 2022. január 1./

(4) E § alkalmazásában élő szervezet egyede:

- a) az élő szervezet egyedének valamennyi fejlődési szakasza, alakja, állapota,
- b) az élő szervezetek keresztezéseként és kereszteződésekként létrejött egyed,
- c) az élő szervezet egyedének származéka, ami alatt érteni kell az elpusztult élőlényt, valamint annak vagy az élő szervezet egyedének bármely részét, továbbá azt a terméket vagy készítményt, amely a felsoroltak valamelyikéből készült, illetve ezek valamelyikéből származó összetevőt tartalmaz.

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE IV.

Btk. 243. § (1) Aki Natura 2000 területet, védett barlangot, védett természeti területet vagy védett élő szervezetek életközösségét, illetve azok élőhelyét jogellenesen **jelentős mértékben megváltoztatja**, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás a Natura 2000 terület, a védett barlang, a védett természeti terület vagy a védett élő szervezetek életközössége, illetve azok élőhelye jelentős károsodását vagy megsemmisülését okozza.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt **gondatlanságból** követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában Natura 2000 terület alatt a természet védelméről szóló törvényben meghatározott fogalmat kell érteni.

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Vádemelés: Btk. 242. § (1) bekezdés a) pont
fokozottan védett élő szervezet egyedének károsítása
(parlagi sas mérgezése)

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Vádemelés: Btk. 242. § (1) bekezdés b) pont
védett élő szervezet egyedének károsítása
(füsti fecskék lelövése)

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Vádemelés: Btk. 242. § (1) bekezdés c) pont
illegális állatkereskedelem

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés
(jogellenes fakivágás védett területen)

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés a) pont
(védett terület beszántása)

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés a) pont
(védett természeti terület felgyújtása)

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés a) pont
(Natura 2000 területen nádirtás)

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYÉNEK ÜGYÉSZSÉGI GYAKORLATA I.

A természetkárosítás esetében **földrajzi vagy más helyi adottságokkal** összefüggésben megnyilvánuló sajátosságok jellemzőek:

- A **román határon vagy annak közelében** gyakoribbak a védett illetve fokozottan védett állatfajok egyedeinek a határon átcsempészése miatt indult eljárások. A természetvédelmi érték egyes ügyekben megközelítette, illetve meg is haladta az egymilliárd forintot.
- Budapesten többnyire az interneten rendelt és a **Liszt Ferenc repülőtérre légi úton érkező**, engedély nélkül importált áruk miatt indultak büntetőeljárások.
- **Nagyobb kiterjedésű vizes élőhelyek** - így a Balaton - körzetében a nádas területének zsugorodását előidéző nádirtás, a vízbe engedett szennyezőanyagok, valamint illegális feltöltések miatti ügyek is jellemzőek.
- **Erdős területeken** a jogellenes – olykor tarvágással történő – fakitermelés miatti ügyek a jellemzőek.

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYÉNEK ÜGYÉSZSÉGI GYAKORLATA II.

-A tévedés, mint büntethetőséget kizáró ok, a természetkárosítás esetében is általában **ténybeli tévedés** esetén jöhet szóba, a természetvédelmi jogszabályok ismeretének hiánya rendszerint nem adhat alapot a Btk. 20. §-a (2) és (3) bekezdésének felhívására.

-A **szakértőnek a ténykérdésben** kell véleményt adnia, adott esetben arra, hogy az elkövetési tárgy milyen faj, az már jogkérdés, hogy a szakvéleményből ismert fajú egyed a Btk. 242. § hatálya alá vonható-e (és ha igen milyen háttérnorma alapján, konkrétan melyik pont alá).

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYÉNEK ÜGYÉSZSÉGI GYAKORLATA III.

-A természetkárosítás miatt indított büntetőeljárásokban **a nemzeti parkok jogállása** úgyszerként, a nyomozás tárgyát képező tényállás függvényében **különböző** lehet, arra általános, minden lehetséges esetre érvényes szabály nem állítható fel. Az egyéb érdekelti jogállás fennállását mind az eljárási cselekményekhez, mind pedig a határozatokhoz kapcsolódóan egyedileg is körültekintően vizsgálni kell.

-Amennyiben a büntető ügy tárgyát olyan bűncselekmény képezi, **amelynek tényállása összefüggésben áll a nemzeti park igazgatóság közhatalmi jogkörének gyakorlásával, vagy jogszabályban meghatározott közfeladatának ellátásával**, a nemzeti parkot a Be. 58. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontja alapján általában is megillette **az egyéb érdekelt jogállása**, függetlenül attól, hogy az ezt követő példálózó felsorolásban (Be. 58. § (2) bekezdés a-g pontok) szereplő kritériumoknak megfelel-e.

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYÉNEK ÜGYÉSZSÉGI GYAKORLATA VII.

-A nemzeti park igazgatóságok jogállását a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló **71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet** szabályozza. Ezek közül kiemelten lényegesek a védett és fokozottan védett értékek, védett és fokozottan védett természeti területek, a Natura 2000 területek és közösségi jelentőségű értékek, valamint a nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó területek és értékek természetvédelmi kezelésével kapcsolatos feladatok.

-Amennyiben a nemzeti park igazgatóságokat az egyéb érdekelti státusz a Be. 58. § (1)-(3) bekezdésében írt bármely jogcímen megilleti, minden esetben biztosítani kell a Be. 57. §-a (2)-(5) bekezdéseiben szabályozott eljárási jogaik gyakorlásának feltételeit, különös figyelemmel **a jogorvoslati és az iratmegismerési jogosultságra.**

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYÉNEK JELLEMZŐI

- A bűncselekmények nagy része rejtve marad (látencia)
- A bűncselekmény leplezhetősége
- A bűnösség kérdése (esetőlegesen szándék-tudatos gondatlanság)
- A bűncselekmény elkövetési tárgyának beazonosítása (fokozottan védett-védett élő szervezet egyede)
- Elsődleges adatrögzítés (helyszíni szemle) fontossága
- Természetvédelmi szakemberek szerepe (nemzeti park igazgatóságok, természetvédelmi hatóságok)
- Igazságügyi szakértői vélemény jelentősége (élő szervezet egyedeinek olyan mértékű pusztulása..., jelentős mértékben megváltoztatás, jelentős károsodás vagy megsemmisülés)
- Nemzetközi vonatkozások (szervezett bűnözés)

6. A KÖRNYEZET BÜNTETŐJOG ÁLTALI VÉDELMEINEK IRÁNYELVE

Az európai környezetvédelmi büntetőjog alapja a környezet büntetőjog általi védelméről szóló **2008/99/EK irányelv**, amelynek célja, hogy a büntetőjog eszközeivel hozzájáruljon a környezet eredményesebb védelméhez és a meglévő uniós környezetvédelmi jogszabályok érvényesítéséhez.

2019-ben 5 ország (FR, CZ, HUN, P, SF) részvételével vizsgálat zajlott a 2011-2018. időszakra vonatkozóan, melyről jelentés készült.

- környezeti kiberbűnözés elleni fellépés,
- intézkedések a bűncselekményből származó jövedelmekre és a környezeti károkra vonatkozóan,
- a környezet veszélyeztetése, mint általános bűncselekményi kategória létrehozása,
- nagyobb mértékű határon átnyúló együttműködés,
- területre szakosodott bírák és ügyészek

6. A KÖRNYEZET BÜNTETŐJOG ÁLTALI VÉDELMÉNEK IRÁNYELV ÉRTÉKELÉSE

A Bizottság 10 év elteltével megkezdte az Irányelv értékelését:

- A környezetet érintő bűncselekmények a 4. legjövödelmezőbb bűncselekmények világszerte.
- A környezeti bűnözés évi 5-7%-kal nő globálisan.
- Egyre nagyobb a szakadék az igazságszolgáltatás válasza és a gyakorlatban tapasztalt kriminológiai helyzet között.

6. A KÖRNYEZET BÜNTETŐJOG ÁLTALI VÉDELME NEK IRÁNYELV ÉRTÉKELÉSE

Környezetvédelmi trendek a világban:

- illegális hulladékgazdálkodás;
- illegális hulladékszállítás (műanyag és egészségügyi hulladék);
- **illegális állatkereskedelem;**
- szennyezési tevékenységek;
- veszélyes anyagok kereskedelme.

Környezetvédelmi trendek Magyarországon:

- lopás szándékával elkövetett jogellenes fakivágás és fakitermelés;
- hulladék és veszélyes hulladék jogellenes elhelyezése, lerakása;
- **védett és fokozottan védett állatfajok egyedeinek határon történő átcsempészése.**

6. ÚJ KÖRNYEZETI BÜNTETŐJOGI IRÁNYELV JAVASLAT

2021/0422 Új büntetőjogi irányelv elfogadása szükséges, amelynek célja a környezet védelme érdekében közigazgatási, polgári jogi és büntetőeljárásai intézkedéseket magában foglaló koherens rendszer létrehozása.

Ennek érdekében szükséges:

- a bűncselekmény és közigazgatási eljárásra tartozó cselekmény elhatárolása;
- a szankciórendszer átalakítása;
- a nyomozati eszközök harmonizálása;
- a nyilvánosság bevonása;
- a bejelentő támogatása.

7. AZ ELŐADÁS ZÁRÓGONDOLATA

Konrad Lorenz: Biztos, hogy a világot fenyegető veszélyek ijesztő módon növekszenek, de ugyanakkor nő azoknak az embereknek a száma, akik számot vetnek e veszélyekkel.

Köszönöm a figyelmet!
Telefon: 1/354-5567, 30-238-2085

